

Lähisuhde- ja perheväkivallan
ehkäiseminen 2004–2007

■ SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Esitteitä 2004:9

Turvallisuus on perusoikeus

Turvallisuus on jokaisen perusoikeus ja hyvinvoinnin perusta. Väkivalta murentaa tätä turvallisuutta. Lisäksi väkivallalla on muita monimuotoisia ja vakavia vaikutuksia. Väkivallan varhaisella tunnistamisella ja siihen puuttumisella voidaan jopa pelastaa ihmishenkiä. Väkivallan uhrien ja tekijöiden näkökulmasta nykyisessä palvelujärjestelmässä on puutteita. Palvelutarjonta on satunnaista ja palvelujen saatavuudessa on alueellisia eroja. Eri-tyispalvelut ovat keskittyneet lähinnä suurimpiin kaupunkeihin.

Väkivalta on nostettu esille hallitusohjelmassa sukupuolten välisenä tasa-arvokysymyksenä ja kansalaisten turvallisuutta heikentävänä ilmiönä. Hallituskaudella 2003–2007 tehostetaan keinoja puuttua perheväkivaltaan. Rikoksantorjuntaneuvosto valmistelee laajan, poikkihallinnollisen kansallisen väkivallan vähentämishojelman. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintaohjelmassa lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi keskeistä on sosiaalipoliittisin keinoin toteutettavat ehkäisevät toimet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittäminen. Ohjelmien tavoitteet ovat yhdenmukaiset ja ne tukevat toisiaan.

Sosiaalialan kehittämishankkeella toteutetaan valtioneuvoston vuonna 2003 tekemää periaatepäätöstä sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi. Tavoitteena on turvata sosiaalipalveluiden saatavuus ja laatu, kehittää palvelurakenteita ja toimintoja, turvata henkilökunnan saatavuus ja osaaminen ja kehittää työoloja sekä varmistaa sosiaalialan pitkän aikavälin kehittäminen. Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi on yksi sosiaalialan kehittämishankkeen projekteista. Kansallisen väkivallan vähentämishojelman lisäksi

toimintaohjelma liittyy läheisesti myös Kansalliseen terveydenhuollon hankkeeseen, Tasa-arvo-ohjelmaan ja Alkoholiohjelmaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteutti vuosina 1998–2002 yhteistyössä Stakesin kanssa naisiin kohdistuvan väkivallan ja prostituution ehkäisyhankkeen. Perheväkivallan ehkäisytyötä kehitettiin käynnistämällä kunnallisia pilottiprojekteja sekä tuottamalla koulutusta ja oppimateriaalia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön.

Toimintaohjelman tavoitteet

I Parannetaan perus-, tuki- ja erityispalveluverkostoa väkivallan uhreille ja tekijöille

Järjestöillä ja muilla palveluntuottajilla on keskeinen rooli väkivallan ehkäisytyössä. Julkista palvelujärjestelmää vahvistetaan siten, että väkivallan uhrit ja tekijät saavat palveluja ja tukea jatkossa julkisen sektorin organisoimana. Julkisiin palveluihin luodaan koko maassa toimintakäytäntöjä ja työmenetelmiä, joilla ehkäistään väkivaltaista käyttäytymistä. Tavoitteena on katkaista väkivallan kierre sekä tukea ja hoitaa väkivallan uhreja ja tekijöitä siten, että väkivallan haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi. Työnjako ja palvelujen koordinointi toimii alue- ja paikallistasolla siten, että väkivaltaongelmaan saa apua, hoitoa ja tukea asuinpaikasta riippumatta. Kuntien sosiaali- ja terveystoimi huolehtii tarpeellisten peruspalvelujen tarjoamisesta. Palvelukokonaisuuden aikaansaamiseksi käytetään järjestöjen ja yksityisten palvelujen tuottajien palveluja. Seudullisen yhteistyön kehittämällä on mahdollista saada myös pienten ja syrjäisten kuntien asukkaille toimiva ja tarkoituksenmukainen palvelu- ja tukiverkosto.

2 Tehostetaan väkivaltaa kokevien lasten ja nuorten auttamista

Väkivaltaisissa perheissä elävien lasten ja nuorten asemaa ja avun saantimahdollisuuksia parannetaan tehostamalla lasten ja nuorten palveluissa väkivaltaongelman tunnistamista ja asiaan varhaista puuttamista. Väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten avun saanti turvataan perus- ja erityispalveluilla. Paikallisesti sovitaan eri viranomaisten ja auttajatahojen yhteisistä toimintaohjeista ja menettelytavoista sekä vahvistetaan peruspalvelujen ja lastensuojelun yhteistyötä.

3 Kehitetään ammatillista osaamista

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet tunnistaa, auttaa sekä ohjata väkivallan uhreja ja tekijöitä avun piiriin. Ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään täydennyskoulutuksella.

Toteutus

Toimintaohjelma jatkaa jo hyväksi todettuja käytäntöjä. Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi toimintaohjelman toteutusta. Lääninhallitukset vastaavat alueellisesta toiminnasta. Jokaiseen läänin perustetaan paikallisista toimijoista koostuvat *alueelliset kehittämisryhmät*. Alueelliset ryhmät toteuttavat toimenpiteitä valtakunnallisesti hyväksyttyjen linjausten ja ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Alueellisten tarpeiden mukaisesti nämä kehittämisryhmät suunnittelevat yhteistyössä paikallisten vastuutahojen kanssa seudulliset palveluketjut väkivallan uhreille ja tekijöille. Lisäksi ryhmät kehittävät alueellista koulutusta. Palvelujen

riittävä saatavuus ja monipuolinen järjestäminen edellyttävät kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden lisäksi yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön kehittämistä.

Toimintaohjelmaan on vuodelle 2004 osoitettu 250 000 euroa. Vuosille 2005–2007 on ehdotettu 300 000 euron vuosittaista määrärahaa. Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää toimintaohjelmasta tukea seudulliseen ja paikalliseen kehittämiseen. Lisäksi sosiaalialan kehittämishankkeen toteutukseen varattua valtionavustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joiden painopistealueet on määriteltä valtioneuvoston asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista. Sosiaali- ja terveysministeriön tukemiin hankkeisiin voidaan sisällyttää myös perheväkivallan ehkäisyyn ja hoitoon liittyviä toimia. Väkivallan ehkäisyyn tulee kuulua luonnollisena osana kaikkeen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan.

Toimintaohjelman päätavoitteet ovat:

- ehkäistä lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvaa väkivaltaa ja parantaa koko maan kattavaa sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluverkostoa väkivallan uhreille ja tekijöille,
- tehostaa varhaista puuttumista ongelmaan, erityisesti väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten ja nuorten auttamiseksi sekä
- kehittää väkivaltatyöhön ja tilanteiden käsitteilyyn tarvittavaa ammatillista osaamista.

Sosiaalialan kehittämishanke

Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi

Lisätietoja

Sosiaali- ja
terveysministeriö
Perhe- ja sosiaaliosasto
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi/hankkeet
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

Tämän esitteen tilaukset:
puh. (09) 160 73782 tai kirjasto.stm@stm.fi
painosmäärä: 13 000

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-1568-X

 **SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ**